

בעל העקידה

מתורתו של רבינו רבי יצחק עדאמה זיע"א

מחבר ספר "עקידת יצחק"

גיליון ל' - פרשת קדושים תשפ"ו

מהדורת אילן

ביאור ענין פרשת 'קדושים תהיו'

מצוותיהם הוא מפני שהם מוכרחים, אבל כשבאים ללמד את אלו המבינים את טעמי המצוות, והיו מקיימים אותן גם מדעתם, יש להקדים לבאר להם את טעמי המצוות ומתוך כך הם יבינו את המצוות ויקיימום.

במעמד הר סיני נתן הקב"ה את התורה לכל ישראל, לכך תחילה אמר ה' לישראל את יסודות האמונה, 'אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' וגו' (שמות כ ג-א), ואיסור עבודה זרה, ולאחר מכן מצות השבת, שהיא מורה על מציאות ה' המצווה ועל השגחתו, ולאחר מכן אמר את שאר הציוויים, כיבוד אב ואם, לא תרצח וכו', מה שאין כן בפרשה זו, מדברת התורה בתחילת הפרשה אל השלמים והמיוחדים בעם, שלהם אפשר לצוות להיות קדושים כיון שה' בחר בהם להיות לו לעם, וכשם שהוא קדוש כך יש להם להידיק בדרכיו, וכלפיהם אין חשש שמגודל קושי הענין ימנעו מלקיימם, כיון שמדובר על החשובים והחכמים שבעם, ולכך פתחה התורה בציווי מורא אב ואם, שהוא דבר המובן בסברא, כיון שהם הביאוהו לעולם, ומזה יבואו ללמוד בקל וחומר לנהוג בכבוד השבת ושאר המצוות, כיון שה' הוא ברא העולם וודאי חייבים בכבודו, ולאחר מכן נאמר 'אל תפנו אל האילים' שלא רק שלא יעבדו עבודה זרה, אלא אפילו לא תהא להם פניה במחשבה בלב.

מכאן ואילך מונה התורה מצוות רבות הכוללות מדות טובות והנהגות נכונות בבין אדם לחבירו ושאר עניינים הנחשבות כקלות בעיני בני אדם, ורבים דשים בהם בעקבם, אבל התורה מזהירה לקיים את כל המצוות לפי שאם יכשל בהם יוכל להכשל גם בדברים חמורים יותר, לאחר מכן חוזרת התורה ומזכירה את הענין של והייתם קדושים, לפרש שכל המצוות והזירוזים המוזכרים עד כאן הם כדי שיקדשו עצמם במה שנראה להמון העם מותר ובלתי מגונה, ויהיו נבדלים ומרוחקים מכל דבר הדומה לכיעור, כמו שה' הוא קדוש, ומכאן ואילך מפרשת התורה את האיסורים החמורים, שהם מגונים גם בעיני ההמון, שהעובר עליהם הוא דומה לבהמה, והמקיים אותם אינו נקרא קדוש, אלא הוא אדם ולא בהמה, וזהו שנאמר 'כי איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת אביו ואמו קליל', לומר שעבירתם גלויה ומפורסמת, ובעבור עבירות אלו הארץ תקיא אותם, ולא על הנמנע מלעבור עליהן אמרו שנקרא קדוש, אלא רק הנוהר לקיים את כל המצוות, גם את אלו הנראות כקלות בעיני ההמון, והמקדש עצמו במותר לו, הוא הנקרא קדוש, ולכן חזרה התורה בסוף הפרשה ואמרה שוב, שאם יזהרו לקיים את כל המצוות, ויזהרו מכל הטומאות, אז יקראו קדושים.

עקידת יצחק שער סה

שאכן הוא פירוש למצוות האמורות בפרשה זו. ג. במה שנאמר שטעם הציווי להיות קדושים לפי שה' קדוש יש להבין, שלכאורה כשבאים לצוות את האדם ורוצים שיקיים את הציוויים, יש להקל זאת עליו כדי לשכנעו שהוא יצליח לעשות זאת, וכפי שנאמר (דברים ל יא-יד) 'כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה הוא ממך ולא רחקה הוא וגו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשתו, ואילו כאן התורה מצוה להיות קדושים ומפרשת כשם שה' קדוש, והלא זו סיבה להרחיק את האדם מלרצות להיות קדוש, שהרי ודאי אין בכח האדם להיות קדוש כשם שה' קדוש.

ד. המצוות הראשונות המפורטות בפרשתנו הן, מורא אב ואם, שמירת השבת, ואיסור עבודה זרה, כנאמר (ד-ג) 'איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' אלהיכם. אל תפנו אל האילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם'. ויש לשאול ששלושת המצוות הללו נאמרו גם בעשרת הדברות, אבל סידורן שונה, שבעשרת הדברות פתחה התורה באזהרת עבודה זרה 'לא תעשה לך פסל וכל תמונה' וגו' (שמות כ ד), ולאחר מכן מצות השבת 'זכור את יום השבת לקדשו' (שם כ ח), ולאחר מכן 'כבוד את אביך ואת אמך' וגו' (שם כ יב), ומדוע כאן שינתה התורה את הסדר, והקדימה את מורא אב, ולאחר מכן שבת, ולבסוף עבודה זרה.

ה. בפירוט הציוויים לאחר הפעם האמצעית שהוזכר הציווי להיות קדושים, מתחילה התורה בפסוק (ט) 'כי איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת אביו ואמו קליל דמיו בו', ויש לשאול בזה שתי שאלות. האחת מהי כוונת התורה בלשון 'כי', שמשמע שהיא נתנית טעם למה שנאמר קודם ציווי כללי להיות קדושים ולשמור את החוקים והמשפטים, ולכאורה אין כאן אלא פירוט של האיסורים ולא ביאור.

ו. עוד יש להבין, מדוע מפסוק זה אילך התורה כופלת את המעשים האסורים, באמרה 'אשר יקלל את אביו ואת אמו' ו'אביו ואמו קליל', וכן לאחר מכן (י) 'ואיש אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו', וכן 'ואיש אשר ישכב את אשת אביו ערות אביו גלה' (יא) ושאר האיסורים, ולכאורה היה די להזכיר את המעשה האסור פעם אחת בלבד.

נראה לבאר, שיש שני מיני אנשים המקיימים מצוות, יש את אלו המבינים בשכלם את טעם המצוות, ואף אילו לא היו מצווים בהן היו מקיימים אותן מדעתם, ויש את רוב המון העם שהם מקיימים את המצוות רק מפני שהוזהרו עליהן, ומפני יראת העונש הם מוכרחים לקיימן. חילוק זה גורם לחילוק בצורת הלימוד והודעת המצוות לשני המינים האלו, שכשבאים ללמד את המון העם, יש להקדים לבאר להם את הסיבה שהם מוכרחים לקיים את המצוות, ולאחר מכן לפרט להם את המצוות, לפי שכל קיום

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרתי אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם (ויקרא יט ב)

פרשה זו הנקראת 'פרשת קדושים' פותחת בציווי ה' אל כל ישראל שיהיו קדושים, כשם שה' קדוש, כיון שה' הוא אלהי ישראל, וכן מסיימת הפרשה בפסוק (כ כו) 'והייתם לי קדושים כי קדוש אני ה' ואבדל אתכם מן העמים להיות לי'. ובאמצע הפרשה (כ ז) אומרת התורה שוב 'והתקדשתם והייתם קדושים כי אני ה' אלהיכם', ובין הציוויים הכלליים הללו מפרטת התורה מצוות ואזהרות רבות, חלקם הנהגות שבין אדם לחבירו, וחלקם איסורי עריות ועבודה זרה, וחלקם בשאר עניינים. ויש להבין ולשאול כמה שאלות בענין זה.

א. מדוע התורה חוזרת על הציווי להיות קדושים שלש פעמים.

ב. בעיקר כוונת הציווי להיות קדושים יש להבין, שהרי כלל המעשים מתחלקים לשלשה מינים, האסור, המותר, והמוכרח, כגון בענין האכילה ואסיפת הממון, יש האוכל ולוקח לעצמו כל דבר שרואה לפניו אף אם הוא אסור באכילה ואינו שלו, ויש האוכל ולוקח רק דברים המותרים לו, אבל אוכל ואוסף מהם הרבה יותר ממה שהוא צריך לקיום גופו, ויש האוכל ואוסף לעצמו רק מה שמוכרח לקיום גופו. וכן הוא בשאר ההנאות והתאוות, יש הנהנה גם בדברים האסורים, ויש שמגביל הנאתו רק בדברים המותרים, ויש שאינו נהנה אלא כפי ההכרח.

הנה, הראשון שעובר על איסורים, ודאי נקרא רשע, והשלישי שאינו נהנה אלא כפי ההכרח הוא הנקרא קדוש, אבל האמצעי שנהנה מכל דבר המותר, לכאורה אף שהוא נקרא צדיק, אבל קדוש אינו נקרא אלא מי שעושה יותר ממה שהוא מחויב, ומדוע לאחר האזהרות על העריות בסוף פרשת אחרי, בא הציווי 'קדושים תהיו' ופירשו חז"ל (ויקרא רבה פכ"ד ו) שכל מקום שאתה מוצא גדר עריות אתה מוצא קדושה, וכי כל מי שנוהר מהדברים האסורים נקרא קדוש.

אכן שאלה זו ניתן היה ליישב, שבאמת אין הכוונה שכדי שלא לעבור על איסורים אלו צריך להיות קדוש, אלא שמצד אחד התורה מזהירה שלא לעבור על איסורי עריות ושאר איסורים האמורים בפרשה, ומצד שני היא מצוה על תכלית ההרחקה מאותם המעשים שהיא דרגת הקדושה, ולזה אמרו 'כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה', ולא אמרו 'איסור ערוה', לפי שאכן לא כל מי שנשמר מאיסור ערוה נקרא קדוש, אבל מי שגודר ומרחיק עצמו מהעריות גם בדברים המותרים הוא הנקרא קדוש. אלא שלפי זה הציווי 'קדושים תהיו' אינו פירוש לאזהרות האמורות כאן, אלא הוא ציווי להיות ההיפך הגמור מעבירות הנזכרות, ולהלן יתבאר